

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 12 SIERPNIA V. S. 1814. ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

St. Peterzburg dnia 1go Sierpnia.

Pozawczoray, to jest dnia 30go Lipca, półki Leybgwardyi, Preobrażeński, Siemienowski, Izmajłowski, Jegierski, Gwardyyski morski Ekwipaż, i dwie rotty artylleryi Gwardyi, powracając ze sławnej swojej kampanii, weszły do Stolicy. Woyska te wchodziły przez Tryumfalną bramę, wzniesioną przez miasto na cześć i chwałę wielkich dzieł tych Dawców pokoju i swobody Europie: stosowne napisy zdobią tę pamiątkę. JEHO CESARSKA MOSC Nayiaśnieyszy PAN raczył Sam wprowadzać zwyciężkich towarzyszków wielkich dzieł Swoich. Za Jego ukazaniem się tysiączne głosy z tych walecznych szeregów napelnily powietrze odgłosem *Ura!* Też same dały się słyszeć okrzyki, gdy woyska przeciągały w obliczu Nayiaśnieyszey CESARZOWEY JEYMOŚCI MARYI TEODOROWNY, która z Wielką Xiężniczką raczyła przybyć dla oglądania tych walecznych obrońców Ojczyzny. Jeho Cesarzka Wysokość Cesarzewicz i Wielki Xiążę KONSTANTYN PAWŁOWICZ sam dowodził temi woyskami. Wielcy Xiążęta Mikołay Pawłowicz i Michał Pawłowicz raczyli być także obecni. Wieczorem miasto było wspaniale oświecone.

Festyn, który dnia 27go t. m. Nayiaśnieysza CESARZOWA JEYMOŚC MARYA TEODOROWNA, na obchód szczęśliwego powrotu JEHO CESARSKIEY MOSCI Nayiaśnieyszego PANA, dała w Rezydencyi swojej w *Pawłowsku*, był jednym z najsławniejszych, iakie widziała ta Stolica. Wspaniałość i gust połączyły się nawzajem, aby to uczynić równie okazałym iak przyjemnym. Rozmaite sceny wystawione były w różnych miejscach tych obszernych ogrodów, nad których przyozdobieniem pracowała natura i sztuka. W chwili, kiedy Wysokie Osoby przechodziły pod gustownie wzniesioną bramą Tryumfu, spuścili się wieniec z liś i dębowych, oliwnych i laurowych, z których Nayiaśnieysza CESARZOWA obrała wieniec laurowy, aby nim przyozdobić skromne czoło Syna, i tryumfującego Monarchy, który się wzbronil przyjąć go z rąk Zwycięstwa. — Po bokach Różowego Pawilonu, dobrane dzieci, młodzieńcy, mężowie i starcy, w osobnych gruppach wystawiali cztery pory ludzkiego życia, a ich zatrudnienia, troskliwość, ubiór i mowy, bardzo naturalnie udawane, wyjawiały tę troskliwość, z iaką oczekiwali wszyscy powrotu ukochanego swego Monarchy i walecznych współziomków. Chór Starców, Ojców familii, wystawiających tę szczerą radość, z iaką na łono swoje przyymowali powracających Rycerzy z Narodowego uzbrojenia, wzruszył szczególnie patrzających. Tańce narodowe, stosowne do każdej sceny pieśni, i przepyszny Faierwerk zakończony bukietem dziesięciu tysięcy rac, mnóstwo kwiatów i girland zdobiących niezmierną salę, świeżo przydaną do Pawilonu Różowego, bal, który się długo w noc przeciągnął, illuminacja wyobrażająca w transparentach umiejętnie wykreślonych wzgórkę *Monmartru*, i okolice *Paryża*, czarna muzyka, która mieszała swe tony z okrzykami radości, wzniewały koleją wesołość, lub zadu-

wienie, i towarzyszyły tym uczuciom, iakie zbieg tylu szczęśliwych i pamiętnych wypadków rodził w sercu każdego z obecnych. — Cały Dwór assistował temu wspaniałemu Festynowi. Ministrowie zagraniczni byli nań zaproszeni: oprócz tego niezmierną liczbą osób wszelkiego stopnia, pici i wieku zgromadziła się, aby być świadkiem tego, którego nie nie zdoła wymazać z ich pamięci. (z *Gaz. le Conserv.*)

z Witebska dnia 24go Lipca 1814 roku.

Dzień 27 przeszłego miesiąca Czerwca, w którym się odbył publiczny Examen Uczniów Gimnazjum Witebskiego, poświęcony był oraz pamięci zesłego Adiunkta CESARSKIEGO Uniwersytetu Wileńskiego Romana, Symonowicza, z prac którego, w zbieraniu przez cały ciąg życia ogromnego mineralogicznego gabinetu, Gimnazjum otrzymało w darze, podług wyboru Uniwersytetu, przez Sukcessora brata jego rodzzonego Witebskiego Obywatela, Deputata Dzwińskich porohów, Jakóba Symonowicza, 1466 sztuk. Poranek przepędzony był na modlitwach, czas zaś po obiedni na examinowaniu, następującym porządkiem: zrana o 9tej godzinie Dyrektor i Nauczyciele w mundurach, z uczniami, w przytomności wielu gości, w porządku podług klas, słuchali żalobnego nabożeństwa, a potem mszy Świętej w Kościele XX. Benardynów, gdzie pięknie ubrany był Katafalk i portret zmarłego Adjunkta Symonowicza; po obiedzie za przybyciem JW. Cywilnego Gubernatora Tormasowa o 6tej godzinie do Gimnazjum, trwał examen do w pół dziesiątę. Dla uwielbienia Nayiaśnieyszego Monarchy, dana była kantata przed rozpoczęciem i przy ukończeniu examinu. Wdzięczność zmarłemu Symonowiczowi oświadczona była przy otwarciu we 4ch szafach zbioru mineralogicznego i okazaniu opisu tegoż zbioru w Atlasowej ze złotem Xiążce, mianami przez Nauczycieli Kulmatyckiego i Swineckiego mowami, Sukcessorowi zaś jego przez dwóch uczniów wierszami; w ciągu examinu, kiedy czytane były własne uczniów roboty, Uczeń 3ciey Gimnazyalney klasy, Jerzy Pietrow, zasłużył na szczególne pochwały przytomnych gości przez czytanie Ody, do Zwycięzcy ALEXANDRA I.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

A U S T R Y A.

z Wiednia dnia 4go Sierpnia. N. Pan wyjechał dnia 1go b. m. o godzinie 5tej z N. Cesarzową z *Szenbrunu* do dóbr swoich *Lubereku*. Tamże pojechali także Arcy Xiążę, W. Xiążę *Toskański*, i Arcy Xiężna *Telesa* z Jego Królewicowską Mością Xięciem *Antonim* Saskim, Małżonkiem swoim.

Według doniesień z *Semlina* (pisze gazeta Wiedeńska) powiększyła się znacznie w *Belgradzie* przy teraźniejszych upałach zaraza morowa, która na początku Maja tam wybuchnęła. Wszyscy Chryścianie puciekali na wieś lub w lasy, lecz i tam spotkała wielu z nich ta zaraza, a drudzy musieli dla uniknienia oneyże daley uciekać. Turcy zaś nie unikają (iak wiadomo) morowego powietrza, ponieważ ie za wolą Bożą poczytują; z tegoteż to powodu bardzo wielu z nich umiera. Basza *Belgradu*, który jest światłym człowiekiem, zamknął się iednakże z ostrożności i niedozwala nikomu przystępu do siebie — Ponieważ i w innych miejscach *Serwii* gras-

nie powietrze, i z tej Prowincyi aż do Bosnii się rozszerzyło; przeto J. C. K. Apostolska Mość, chcąc zapobiedz temu, aby zaraza owa nie wcisnęła się do Państw Jego, wysłał w owe okolice w charakterze Nadwornego Komisarza swojego, tajnego Radcy i Starostę Borszodskiego Komitatu, JW. Klobusickiego, który zeszłego roku instytutami zdrowia w Siedmiogrodzkiej ziemi wybornie zarządzał. Kommissarz ten Nadworny obrał sobie za siedzibę miejsce *Neusatz*, i poczynił wszystkie urządzenia dla zachowania granicy Państw Austriackich od tej zarazy.

z Wiednia dnia 4go Sierpnia. N. Cesarz raczył dać szczególny znak ukontentowania swojego Członkom Szlachty Czeskiej, którzy w czasie ostatniej wojny około osoby jego oddzielną gwardyą składali i przez całą kampanię N. Panu towarzyszyli, zdobiąc ich Krzyżem, którego nikomu innemu nosić nie będzie wolno, a to na pamiątkę położonych przez nich zasług. Krzyż ten złoty, cały czerwono emaliowany, ma na tarczy z przedniej strony białego Czeskiego lwa, a na stronie odwrotnej napis: *Nobilibus Bohemis bello Gallico fidis corporis custodibus, Franciscus Augustus MDCCCXIV*. Wstążka, na której Krzyż ten ma być noszony, składa się z trzech równych prążków, z których środkowy czerwony, a obadwa pobrzeżne są białe.

Kapitan Hrabia *Karaczay*, który dnia 30go Lipca przybył z *Aix* z Sabaudyi, przywiózł N. Panu pomyślną wiadomość o zdrowiu N. Córki jego, *Maryi Ludwiki*. N. Pani używa skutecznie wód tamtejszych wedle porad Lekarza barona *Corvisart*, który tam przybył z *Paryża*. Przyjemne okolice, miłemi dla Monarchini czynią przechadzki, a skromni mieszkańcy szanują *incognito*, które zachować pragnie. Wiele znakomitych gości przybyło tam już na kuracya z Włoch i Francyi; lecz N. Pani z nikim się nie widuje, zajęta jedynie staraniem o zdrowie swoje. Spodziewamy się, iż ku końcowi Września powróci tutaj przez *Bern* i *Konstancję*.

Mówią, iż Xiążę *Metternich* otrzyma w krótko tytuł Kanclerza dworu i Stanu, którego to tytułu od czasu Xięcia *Kaunica*, żaden z Ministrów spraw zewnętrznych nie nosił. — Mówią, że Xiążę *Eugeniusz* otrzyma miasto *Trier*, z części byłego Elektorstwa tego nazwiska. — Hrabia *Ferdynand Palfy* mianowany został Cesarzkim Dyrektorem teatrów.

(z *Gaz. Wiedeń.*)

W Ł O C H Y.

W dniu 4tym Żydzi, którzy w czasie Rządów Francuskich zupełnie używali wolności i przeciągnęli do siebie handel wszystkimi zagranicznymi płodami, a opuściwszy swój obręb miasta, otworzyli sklepy na placu *Corso*, zaraz po przybyciu Ojca Świętego, na przełożenie Chrześcijańskich kupców, odebrali rozkaz opuścić *Corso*, i wrócić w zakres miasta dla nich przeznaczony, przez co znaleźli się oni w przykrym położeniu. Przez uczynione przełożenie w Kancelaryi Papiezskiej, iż zmuszenie ich do bezzwłocznego opuszczenia *Corso*, byłoby powodem do ogólnego bankructwa Żydów Rzymskich, wymogli tyle, iż im dozwolono pozostać na miejscu, przez trzy do sześciu miesięcy. Lecz Rzymscy sukiennicy dekalali, iż wprzód, nim rozkaz ten był wygotowanym, powtórnie Żydom nakazano, opuścić bez żadnej zwłoki swe nowe sklepy, a zbiorowicie przystąpili do egzekucyi; za ponowionem przełożeniem Żydów, potwierdzono jednak dane im przedłużenie na trzy miesiące, i widać znowu sklepy ich na *Corso* z wielkim zadziwieniem patrzących. Rozeszło się później: iż, gdy Ojciec Święty o całej tej okoliczności dostatecznie zawiadomionym został, sam nakazał, aby Żydzi byli do swych dawnych przeniesieni siedzib, i zdaie się rzeczą podobną do prawdy, iż to nastąpi.

O uwięzionych osobach, zaraz po przybyciu Papieża, w Rzymie i po innych miastach Kościelnych, nie dotąd nie słychać; zdaie się, iż śledztwa trwają

ciagle. Nieprzystąpiono jeszcze do publicznego karania.

Jak głoszą, kassy krajowe w takim się znajdują stanie, iż ani urzędnicy, ani pensjonowani, nie mogą być zaspokoieni, a pomiędzy ostatnimi, mianowicie zakonnicy i zakonnice, znajdują się w najopłakaniejszym stanie. Znalazło się w prawdzie dosyć osób, które w chęci podobania się Ojcu Świętemu, podawały plany do powiększenia wpływów krajowych; lecz Ojciec Święty, przekonany o potrzebie, i zajęty życzeniem, aby ludowi raczej zmniejszać, aniżeli powiększać ciężary, odrzucił wszystkie te podania, i ma stały zamiar, przez wzgląd na przykre okoliczności, utrzymać *Monopolium* tabaki i soli, z przeszłego Rządu. Lud z rzadkim przykładem stosuje się do obecnych czasów. Początkowe szemrania ustały, chociaż oprócz mięsa, solonych ryb, wódki i towarów osadniczych, nie więcej nie staniało. Z zaufaniem przyjmująca wszystko obojętność ludu, zdaie się pochodzić z czasów Francuskiego Rządu, który wszystkie uczucia przytłumiał.

P R U S S Y.

z Berlina 9go Sierpnia. Przybycie J. K. Mości do Stolicy, które na dzień 7my zapowiedziane było, w dniu 5tym t. m. tak niespodzianie nastąpiło, że uczynione do uroczystego przyjęcia J. K. Mości przygotowania wykonane być nie mogły. Król wysiadł w swoim Pałacu, a zwoławszy natychmiast Ministrów, tudzież Władze wojskowe i Cywilne *Berlina*, oświadczył: iż umyślnie przybył tak niespodzianie, albowiem wiadome mu były przygotowania do Jego uroczystego przyjęcia. „Lud Pruski, mówił, i Stolica w tych ostatnich latach przez swoje natężenie i ofiary, przez wytrwałość i ochotne dopełnienie najcięższych obowiązków, dały mu dosyć dowodów swojej miłości i wiernego przywiązania. Chciałem się jednak uchylić od wszelkich uroczystości, któreby z blaskiem tryumfu połączone były, te albowiem wszystkie nie zgadzają się z temi zasadami i z tym sposobem mojego myślenia, jaktem nieraz miał okoliczność oświadczyć moim poddanym. Jeżeli jednak wdzięczna Ojczyzna zechce dać dowód szacunku swojego Woysku i jego Sławnym Wodzom, tedy chcę być pierwszym, który się przyłączy do tego uczucia tak zaszczytnego dla Narodu; i dla tego, nie tylko zezwalam na wykonanie całej uroczystości, z niektórymi przemianami, ale nawet zebrawszy tu obecnych Jenerałów, a przed wszystkimi pełnego chwały Feldmarszałka Xięcia *Blüchera*, chcę wraz z niemi wyjechać naprzeciwko moim gwardyom, które w tym czasie, jako godni reprezentanci wszystkich swoich towarzyszyw broni, do Stolicy weyść mają. „ (z *Gaz. Berliń.*)

(Weyscie to nastąpiło w przeszłą niedzielę, dnia 7go Sierpnia i złączone było z wielką i wspaniałą uroczystością, której obszerny opis zajmuje całą ostatnią *Berlińską Gazetę*.)

S Z W A Y C A R Y A

Naygodniejszą uwagi wiadomością ze Szwajcaryi jest nowa Konstytucya, jaką Rząd *Soloturny* nadał temu małemu Krajowi. Aby ją należycie ocenić, zważyć należy następne statystyczne podania. Roku 1808 ludność całego Kantonu 46,327 dusz. W tej liczbie Familii obywateli w mieście zawierały 1,900 dusz, i między temi 400 mężów, jako obywatele zapisani byli; mieszkańcy wieyscy wynosili zatym 44,427 dusz, między którymi można liczyć 9,000 mężów. Majątek całego Kantonu dochodził 40tu milionów fr. z których do mieszkańców miasta należało dwa miliony. Według nowej Konstytucyi Naywyższa Władza w tym kraju, czyli wielka Rada, składa się ze 115 mężów i dwóch Prezydentów. Z tych 117tu osób, 79 mają być wybrani ze 400 mieyskich obywateli, posiadających dwa miliony fr. 38miu zaś z 9,000 obywateli wieyskich, którzy mają 38 milionów majątku. Oprócz tego w Kantonie ma być ie-

szcze Rada mniejsza z 36ciu osób złożona; z tych 35 z obywateli miejskich, a 3ch z obywateli wiejskich. Tym sposobem więcej niż czwarty człowiek z obywateli miejskich staie się uczestnikiem Rządu, z obywateli zaś wiejskich zaledwo jeden z 840.

Kantony *Ury, Schwiz i Unterwalden*, postanowiły mieć wspólne naradzenie się w *Rutly*, gdzie w 1308 pierwszy Związek Szwajcarski tajemnie był zawarty.

Kanton Gryzonów okazał swoje życzenie oddzielenia się od *Szwajcaryi*, lecz energiczne oświadczenie z Dworu Austriackiego wstrzymało dalsze jego kroki. (z *Zusch*)

Dalszy ciąg przerwanego w IV. 62 Aktu związkowego projektowanego w *Szwajcaryi*.

§ 8. Przymierza z obcemi Państwami zawierane będą od całego związku. Niewolno jednemu lub więcej Kantonom, wchodzić w przymierze z obcem Mocarstwem. Układy wojskowe, i umowy względem Ekonomicznych i politycznych szczegółów, mogą być zawierane od pojedynczych Kantonów, z obcemi Państwami. Lecz takowe nie mogą ani związkowi, ani istniejącym już traktatom, ani też konstytucyjnym prawom innych sprzeciwiać się kantonów; i z tego powodu muszą być podawane do wiadomości Seymu.

§ 9. Układy handlowe zawierane będą od całego związku z zagranicznymi Rządami.

§ 10. Znoszą się układy między pojedynczemi Kantonami, względem wzajemnej zbrojnej pomocy. Nie będą zawierane pomiędzy niemi związkowi, lub prawom innych Kantonów, szkodliwe zobowiązania się.

§ 11. Opłata od majątków przenoszących się z Kantonu do Kantonu (*gabella*), jest zniesiona. Przepisy względem osiadania, kupowania nieruchomości i znajdujących się w nich sprzętów, należą do prawodawstwa Kantonowego. Kantony zawierają między sobą szczegóły w tej mierze konkordaty; lecz względem dawniej kupionych lub nabytych nieruchomości, późniejsze urządzenia nie mają mocy wstecznie obowiązującej.

§ 12. Żywność, płody krajowe, bydło i towary, mogą być pomiędzy Kantonami nawzajem kupowane, wprowadzane i wyprowadzane, z zastrzeżeniem jednak policyjnych urządzeń zapobiegających lichwiarstwu i przekupstwu. Urządzenia policyjne, mają być zerówno ustanowione dla własnych kantonowych mieszkańców, jakoteż dla mieszkańców innych Kantonów.

§ 13. Zaprowadzone teraz, a od Seymu zatwierdzone cło, podrożne i mostowe, nadal trwać będzie. Bez zezwolenia Seymu nie mogą być ani nowe pobory tego rodzaju nakładane, ani terazniejsze podwyższane, ani też przedłużony przeciąg czasu, przez który pobieraniem być mają.

§ 14. Nie będzie w *Szwajcaryi* ról poddańczych, i żadna klasa Kantonowych obywateli, nie ma być od używania praw cywilnych wyłączoną.

Prawa i przywileje Seymu.

§ 15. Udzielne Kantony poruczą w następujących artykułach opisane prawa i przywileje Seymowi, który jest najwyższą władzą Związku Szwajcarskiego.

§ 16. Seym przedsięwzięć wszystkie środki dające do bezpieczeństwa *Szwajcaryi* i utrzymania neutralności. W tej mierze urządza on kontyngens wojska związkowego, jego uzupełnienie i wzmocnienie. Jenerał i Sztab główny, równie jak Pułkownicy Związku, mianowani są od Seymu, i w miarę potrzeby do służby wzywani. Seym oznacza naczelną dozór nad uzbrojeniem i ukształceniem kontyngensu od Kantonów dostawionego; każe sobie nadto zdawać corocznie sprawę o stanie ludzi, uzbrojeniu i innych potrzebach wojennych, i czuwa nad tem, aby Kontyngens był zawsze w gotowości odpowiadającej jego powołaniu.

§ 17. Seym stanowi co do składek pieniężnych w § 3cim wspomnianych. Wnosi takowe składki do kasy związkowej, i sprawdza rachunki z zawiadowania temi pieniędzmi.

§ 18. Stanowi względem zarządzania i używania kasy wojennej, podług zasad w § 5tym objętych.

§ 19. Wydaie potrzebne urządzenia w myśl § 6, w wypadku trwających ciągle zaburzeń w którym Kantonie, lub gdy takowe spokojności innych Kantonów zagrażają.

§ 20. Wypowiadanie wojny, zawieranie pokoju i przymierza, należą do Seymu; lecz zezwolenie trzech czwartych części Kantonów jest potrzebnem.

§ 21. Seym zawiera handlowe układy z obcemi Państwami.

§ 22. Do niego należy wysyłanie i odwoływanie wszystkich Posłów związkowych.

§ 23. Ma nakoniec atrybucye zastrzeżone dla siebie § 7mym, z praw związkowych, a oraz atrybucye § 13tym, względem cła, podrożnego i mostowego zastrzeżone.

Urządzenie Seymu.

§ 24. Seym składa się z Posłów 19tu Kantonów, którzy to Posłowie głoszą podług prawideł związkowych, a oraz i instrukcy odebranych od Stanów.

§ 25. Seym zbiera się zwyczajnie co rok pierwszego poniedziałku miesiąca Sierpnia, a działania jego trwają w miarę potrzeby.

§ 26. Nadzwyczajnym sposobem zwolywany jest Seym w ten czas, kiedy główny Kanton uzna tego potrzebę, lub kiedy tego pięć Kantonów żąda wyraźnie.

§ 27. Najpierwszy Seym oznaczy, ile być może w środku *Szwajcaryi* leżące, a jednak głównem Kantonowem mieyscem, nie będące miasto, w którym na przyszłość corocznie Seymy odbywać się będą. Pierwszy Poseł Kantonu Curychskiego, jako głównego mieysca, prezyduje na Seymie. Nadzwyczajne Seymy podług czasu i okoliczności, w właściwem mieyscu będą zwolywane.

§ 28. Od każdego Stanu jeden tylko Poseł może mieć głos w imieniu Kantonu; lecz Kanton może dodać tyle Deputowanych, ile mu się podoba. Gdyby od Kantonów *Unterwald i Apencel*, które w zupełnie odrębne części są podzielone, dane instrukcy różniły się pomiędzy sobą, na ten wypadek Posłowie powinni je podać do zapisania w protokół.

§ 29. Przy głosowaniu, głos każdego Kantonu jest raz tylko liczony, a we wszystkich urządzeniach i uchwałach należących do atrybucyi Seymu, stanowi prosta większość, za którą mniejszość pójść powinna. Wypowiadanie zaś wojny, zawieranie pokoju i traktatów, w moc § 20go tylko od $\frac{3}{4}$ części Kantonów uchwalone być mogą.

§ 30. Protokoły i Akta Seymu, mają być w Niemieckim języku prowadzone.

Kierowanie Sprawami Związkowemi.

§ 31. Kierowanie spraw w czasie nietrwania Seymu, porucza się niniejszym aktem związkowym Kantonowi Curychskiemu. Rząd tego Kantonu zajmować się będzie kierunkiem spraw podług przywilejów, jakie aż do roku 1798 posiadał.

§ 32. Temuto Rządowi, w imieniu innych Stanów, oddają Ministrowie obcych Mocarstw pisma wierzytelne i odwołujące onychże, a oraz inne związku tyczące się noty.

§ 33. Obowiązkiem jest głównego Kantonu ostrzegać inne Kantony, kiedy postępowanie ich zagraża spokojności *Szwajcaryi*, lub wewnątrz ich dzieją się rzeczy, zasadom związkowym przeciwe.

§ 34. Główny Kanton zwolywać będzie corocznie Seym, i wskazywać przedmioty narad. Kantony mogą swoje szczególne wnioski udzielać Stanom przez główny Kanton, lub przez własne pisma osobne.

§ 35. Główny Kanton mocen jest, podług brzmienia § 26go, zwoływać Seymy nadzwyczajne: o Radzie Związkowej.

§ 36. W nadzwyczajnych okolicznościach, lub gdy Seym nieustannie trwać nie może, zawiadywanie sprawami związkowemi poruczonem będzie Radzie, z Reprezentantów związkowych złożoney. Wypadki tego rodzaju są następujące: a) Kiedy Szwaycarya w wojnę jest wplątana; b) Kiedy zewnętrzna wojna zagraża iey neutralności; c) Kiedy granice Szwaycaryi obsadzone być muszą; d) Kiedy wewnątrz zamieszania zagrażają związkowi; e) Kiedy, nakoniec, ważne sprawy związku mają być z obcemi Mocarstwami załatwione. Seym stanowi: czyli Rada związkowa ma być zwołaną; wskazuje trwałość iey urzędowania; i udziela iey potrzebne instrukcje. Za rozpoczęciem się zwyczajnego lub nadzwyczajnego Seymu, ustaje, na każdy wypadek, urzędowanie Rady, która zdaie sprawę z niego.

(Dalszy ciąg później.)

D A N I A

z Kopenhagi dnia 30go Lipca. Admirał Bille wychodząc dnia 24go b. m. z Undewalla, przybył już tutaj. Jeszcze układy nie były zupełnie przerwane, chociaż Xiążę Następca Szwedzki odrzucił nadesłane mu później z Norwegii warunki. Mówiono, iż Xiążę Szwedzki widzieć się będzie może z Xięciem Krystyanem. — Deputowani Norwegscy z Anglii powrócili, nic nie wskurawszy. Baron Anker i 4ch innych Deputowanych przybywszy do Londynu, uważanymi byli tylko, jako prywatne osoby. W tém znaczeniu udzielono im paszportów; a jak słyhać, Ministrowie Angielscy odrzucili poprostu, żądanie ich zawarcia traktatu przymierza i handlu. Niektórzy mniemają, iż ostateczny los Norwegii w pewnym względzie, na kongresie Wiedeńskim rozstrzygnięty zostanie. — W dniu 26im Sierpnia, znany z prawdziwego swego patriotyzmu Aktor i Kawaler orderu Dannebrog, Kundzen, da tu własnym nakładem ucztę dla powracających z niewol Angielskiej rodaków naszych. Szacunek, na który sobie ten czcigodny mąż zasługuje, spływa tu widocznie i na towarzyszy jego powołania.

XIĘSTWO WARSZAWSKIE.

z Warszawy 9go Sierpnia. Dnia 2go b. m. obchodzono tu uroczyscie imieniny Najjaśniejszej Cesarzowej Maryi Teodorowny, Matki Najjaśniejszego Cesarza Wszech Rosyji. Po odprawionem nabożeństwie w Kościele Katedralnym, gdzie spiewane było *Te Deum*, a oraz w Kaplicy obrzędu Greckiego, Władze krajowe i Jenerałowie Polscy, złożyli powinszowania swoje u JW. Jenerała Gubernatora; wieczorem miasto było oświecone.

JW. Feldmarszałek Hrabia Barclay de Tolly wychodził na kilka dni z Warszawy, dla obejrzenia wojska stojącego w tutejszym, i pobliskich Departamentach.

Przybyli tu JW. Kankryn, Rosyjski Jenerał Intendent wojsk, a oraz Jenerałowie Polscy, JW. Kniażewicz i Sierakowski.

z Krakowa dnia 3 Sierpnia. Dnia 29go Lipca przybył do naszego miasta JW. Jenerał Kanżeron, z całym swoim głównym sztabem, i wielu Jenerałów, powracających z wojny do Rosyji. Od dnia tegoż przechodzi tedy piechota korpusu JW. Jenerała Lanżerona, a za nią przechodzić będzie jazda. Przechód tego korpusu poprzedziły oddziały artylleryi konnej i piechoty, tudzież liczne oddziały Kozaków. Wszystkie te wojska postawą swoją okazują, że siła i przyzwyczajenie wszelkie trudy łatwiejszemi do przebycia czyni. Wojska te zdają się być bardziey powracającymi ze służby na polu chwały odbytey, niżeli z kampanii odległej i tyle na los Europy wpływu mającej. (z G. Warsz.)

WIADOMOSCI ROZMAITE.

— W Genewie otworzona jest nowa Xiega Szlachetka: aby do niej być zapisanym, a zatem, aby być zdolnym mieć uczestnictwo w Rządzie, potrzeba być obywatelem Genueńskim i posiadać 100,000 lirów.

— Poseł Hiszpański w Paryżu, Kawaler Labrador, przez list do wydawcy jednej Gazety Francuskiej oświadczył: iż w żadnym kraju większa spokojność nie panuje, jak w Hiszpanii, i że wszystkie pogłoski o burzeniu się umysłów, o buntowniczych zamachach Jenerała Mina, niemniej o oświadczeniu Infanta Don Antonio, jakoby Król miał podlegać chorobie czyniącej go niezdolnym do rządów, są fałszywe.

— Znany Pan Raynouard, jeden z Deputowanych otrzymał zlecenie zdać Izbie sprawę o projekcie dotyczącym się wolności druku.

— Hrabia Mier poseł Austriacki na audyencji d. 10 Lipca ofiarował Królowi Neapolitańskiemu w imieniu N. Cesarza Austrii krzyż Kommandorski i 3 krzyże Kawalerskie orderu Leopolda, dla zaszczytowania niemi Oficerów Neapolitańskich, którzy się dystinguowali w ostatniej kampanii. Król w piśmie swoim do Ministra wojny podał to do powszechnej wiadomości.

— Na jednem z posiedzeń Parlamentowych Lord Holland zapytał: czyli los Hollenderskich osad jest rozstrzygnięty? Minister oświadczył, iż pytanie to jest zawczasem. — Na powtórne zaś, czyli rzecz ta ma się układać na Kongresie Wiedeńskim? odpowiedział, że nie.

— W Londynie Doktor Waat utrzymywał, że od czasu wynalezienia Wąkyny, Odra w Anglii szkodziła być zaczęła. Doktor Stanger przeciwnie dowiodł, iż to mniemanie nie miało żadnej zasady, i że w Domu sierot w Londynie ze 131 dzieci, które miały ospę naturalną, 11 umarło z Odry; kiedy ze 131 dzieci wakcynowanych dwoje tylko nie wytrzymało tej choroby.

Nro 2,414. P O D R A D Y.

1 Od Kommissyi Wileńskiego Prowiantskiego Depo, czyni się ogłoszenie, iż w tej Kommissyi będzie się odbywała Licytacya na przewiezienie produktów z magazynu Wileńskiego i innych, w różne miejsca: zatem ci wszyscy, którzyby chcieli podjąć się takowego przewiezienia, mają się stawić dla Licytacyi z ewikcyami w terminach teraźniejszego miesiąca, dnia 17go, 20go i ostatecznym dnia 24go. Siódmej klasy Bezstiużew Riumin.

3 Kommissya Wileńskiego Prowiantskiego Depo, wzywa życzących sobie przyjąć reparacyą 8miu Pieców znajdujących się w Domie Skarbowym na Sawicz Ulicy, i niejaką część reparacyi drewnianej, i dla tego tacy mają się stawić do niej na termin, 5ty, 7my, i ostatni, dzień gty t. m. Augusta. — Dnia 2go Augusta 1814. Siódmej klasy Moysiejew.

OBWIESZCZENIE SĄDOWE.

1. Na skutek Ukazów z Litewsko Wileńskiego Gubernskiego Rządu wyszłych, Sąd Ziemski Powiatu Wileńskiego zawiąwszy się ostatecznym rozbiorem śledztwienym porządkiem dzieła o dochodach Krobczanych, na opłatę długów Kahału Wileńskiego ustanowionych, ostrzega wszystkich Kredytorów obiętych Dekretem Likwidatorskim roku 1793 Junii 29 dnia ferowanymi: aby w przeciągu niedzieli szcześnie, od daty niżej piszącej się, jawili się do tego Sądu sami, lub ich Sukcessorowie, a nieletnich Opiekunowie, i przelewy mający: z dowodami i objaśnieniami swego interesu, wiele należy kapitału, a wiele zaległo procentów, i za które raty. Niejawienie się w tém razie Kredytorów, lub jakiegokolwiek tytułu pretensorów, będzie rozumiane za uspokojenie pretensyi, lub dobrowolne onej odstąpienie, i amissya Decretorie zapisaną zostanie. Tenże Sąd wzywa JPP. Inspektorów nad pomienionemi dochodami, i Kontrahentów czyli Tenutorów Krobczanych dochodów od Roku 1793 stanowiących, aby jak najszybciej składali pod rozpatrzenie Sądu swoje rejestra, rachunki, kwity i wszelkie jakie do tego stosowne mają annexa; niemniej wszystkich Obywateli, którzy wydawali kaucye i temi majątki swoje obciążyli, wzywa do pilności, za opuszczeniem której, jeżeli jaka dla nich, lub Sukcessorów onych wyniknie niedogodność i szkoda, sobie ona przypisać będą musieli. Datt w Wilnie dnia 12 Augusta roku 1814.

Jakób Towiański Ziemi: Pttu Wileń: Pisarz.

Dozwala się drukować — G. E. Grodecki P. O. Członek Komitetu Cenzury. W Drukarni Dyecyzalnej u XX. Missyonarzów DODATEK

OGŁOSZENIA SĄDOWE

3. Sąd Główny Litewsko Wileński 2go Departamentu Wremien-
nego po ostatecznym Dekrecie Dyllacyinym w Sprawie Konkursowej
Sukcessorów zeszłego Hetmana Lit: Michała Ogińskiego z jego Kre-
dytorami, Pretensorami i Debitorami w roku idącym 1814 Januاری
19 dnia zapadłym, i po uczynionej za tymże Dekretem w Gazetach
Kuryera Litewskiego trzykrotnej publikacji, przystąpił do ocze-
wistego sądenia teyże Sprawy na dniu 14tym zeszłego miesiąca Junii,
a na dniu 30 tegoż miesiąca, dla nastąpnego wakacyjnego czasu
w kontynuacyi do dnia 1go Oktobra terażniejszego roku zostawiając,
gdy od Sukcessorów zeszłego Hetmana Ogińskiego miał wniesioną
prozbę, że jeszcze nie wszystkie pozwane strony złożyły komporta-
cyę, postanowił zatem, aby wszyscy Kredytorowie i Pretensorowie
zeszłego Michała Ogińskiego Hetmana pozwani, i przyść mogący,
którzy dotąd dowodów swych nie komportowali, aby też komporta-
cyę przy Registrach na dniu 15tym Augusta idącego 1814 roku do
Kancellaryi tego Sądu na persystencyą cztero-niedzielną złożyli, któ-
rzy zaś w ciągu ostatecznej odchodzącej teraz oczewiście Sprawy
nie staną, że z tymi stosownie do Dekretu roku idącego Januاری
19 dnia zapadłego, i uczynionej za onym publikaty, ammissya za-
pisana zostanie, o czym dla wiadomości wszystkich stron do tey
Sprawy należących niniejsze czyni się uwiadomienie. Datt roku
1814 miesiąca Julii 20 dnia.

Zgodno z Protokółem Wacław Klukowski Sekretarz.

3. Roku 1814 Julii 20go dnia, Sąd Taxatorsko-Exdywizor. De-
kretem Remissyinyim Sądu Głłgo Litt. Wileńskiego na dopełnienie
Kredytorom satysfakcyi W. Dominika Tyszki był. Prezydenta Ziem-
skiego Witkomirskiego naznaczony do majątności Szwabiszek
w Powiecie Witkomirskim leżącey, zieżawszy, Pomiare i Kom-
portacyę Papierów przez Aktora, Debitorów, Kredytorów i wszyst-
kich do tey Sprawy należących do Kancellaryi Ziemskiej Powiatu
Witkomirskiego od dnia 20go Augusta, do 1go 7bra na 4ry tygo-
dniową persystencyą przeznaczył i Sady swoje do dnia 15go mie-
siasza Decembra roku terażniejszego odwołał, w którym terminie,
że ostatecznie etiam in Contumaciam niestawiających pod amissyą
pretensyów i zrealizowaniem poszukiwanych należności kończyć
będzie. o tem przez trzykrotne ogłoszenie w gazetach zawiadamia.

Jakob Towiański Ziem. Powiatu. Wileń Pisarz Exdywizor.
Prezydujący.

Justyn Mikulicz Sędzia Grodzki Pttu. Witkomir. Exdywizor.

Stefan Gieszewicz Pisarz Grodzki Pttu. Wileń. Exdywizor.

Józef Niekraszewicz Regent.

2. Od Sądu Taxatorsko-Exdywizorskiego na rozdział Fol-
warku Jelney w Powiecie Lidzkim położonego dziedzictwa
zeszłego Jerzego Kraskowskiego Rotmistrza Powiatu Słonim-

skiego, między jegoż Wierzycieli oddanego wyznaczonogo —
Do wszelkich tegoż zeszłego Jerzego Kraskowskiego Kredy-
torów i Pretensorów, Urzędowa odezwa.

Dekretem Ziemskim Powiatu Lidzkiego w roku 1812
miesiąca Januاری 24go dnia zapadłym, z powództwa W.
JPana Teodora Kraskowskiego Szambellana był. Dworu Pol-
skiego Brata i Sukeessora Debitora, wszelki tegoż majątek,
iako to Folwark Jelna dziedziczny w Lidzkim Powiecie le-
żący, i dalszy wykazać się mogący, na rozdział Kredytorów
oddany został — między innemi regulami dla Sądu Exdy-
wizorskiego przepisanemi, niestawiającym w Exdywizyji amiss-
ya w Sprawie zapowiedzianą została — Skutkiem takowe-
go to Dekretu, my niżej podpisani wyznaczeni za Exdy-
wizorów, raz na dniu 23 miesiąca Februarij — raz drugi
na dniu 20 Maja 1812 roku, zieżdżając ad fundum Fol-
warku Jelney, to wszystko co z rodzaju Sprawy, z naka-
zu Sądu Ziemskiego, i z wniesień od stron uczynionych
wypadało, uczyniliśmy. — Lecz gdy z okazji byłego zaim-
tręcenia w Kraiu, tak wszystkie Sądownictwa, iak i Sąd
Exdywizorski był nieczynnym, a dopiero za odkryciem się
wszystkich Jurydykcyów, i Sąd niniejszy przystąpił do
ukończenia swego dzieła — W jakowej kolei na dnia 17
Julii 1814 roku, zieżawszy się ad fundum Folwarku Jelney —
Komportacye potrzebne, a w roku jeszcze 1812 decydowa-
ne powtórzyć nakazał; licytacyą sprzętów zapowiedział;
akte kalkulacyi weryfikacyi z Possesorów Tradycyinych i
Administratorsa W. Ignacego Kwiatkowskiego uznał: a da-
jąc czas do potrzebnego na wszystko przygotowania się i
spełnienia, czynność swą do dnia 16go 7bra 1814 roku odto-
żył. — Gdy to być może, że osoby mające do majątku
Jerzego Kraskowskiego pretensye mogą znajdować się po
różnych Powiatach i Guberniach, a z okazji odległego mie-
szkania, i zapowiedzianej przez Dekret Sądu Ziemskiego
Lidz. amissyji w Sprawie na swych pretensyach tracić będą
musieli; że w następnym terminie, to jest: dnia 16go 7bra
1814 roku, zieżawszy do majątności Jelney, nie uważając
na czyikolwiek niestanność, lub nieprzyście; bez żadnych
odkładów i delacyów, oczewiście sądzić, tę Sprawę przed-
siwzięć, zawiadamia — Niemniej lubo jest obowiązkiem
Kredytorów pociągnąć do stanności W. Teodora Kraskow-
skiego, iako mającego u siebie, niektóre fundusze, brata
swiego i Debitora — Jednak Sąd z skuratności być po-
winney, tegoż W. Teodora Kraskowskiego gdziekolwiek zny-
dującego się, o wyrokach Sądowych w roku 1812 zapadłych,

wiadomego, do przybycia na dzień 16 wbra 1814 roku obowiązuje i powołuje — Datt 1814 roku Julii 18go dnia.

Jan Hubarewicz Prezydencyj Exdywizor.

Kazimierz Szukiewicz Sędzia B. Z. Z. Exdywizor.

Edward Zachwatowicz Exdywizor.

Książki nowe

3 Za dozwoleńiem Cenzury, wyszła z Druku Książka pod tytułem *Zycia Stawnych Polaków, Tom pierwszy*, przez K. Józefa Konstantyna Bogusławskiego Kanonika Wileńskiego. Tom pierwszy zawiera w sobie Arkuszów 42. Stron 314, kosztuje rubli srebrnych 2. można go dostać u Gospodarza Domu na ulicy Zamkowej pod Nrem 142. — Prenumeratorowie Tom pierwszy wyszły z Druku tamże odbiorą. — Tom drugi za dozwoleńiem Cenzury oddany już jest do Druku, wynidzie z Druku dnia 15. Września. Roku idącego 1814.

3 Za dozwoleńiem Cenzury, wyszła z druku Rozprawa: *O Unii Rozumu z Szlachectwem*, w Języku Łacińskim napisana pod tytułem; *Dissertatio de Coniungendis cum Nobilitate Literis — Ad Nobiles Adolescentes Polonos!* — Auctore Josepho Constantino Bogusławski Canonico Vilnensi. — Można dostać tę Rozprawę w Wilnie u Gospodarza Domu na ulicy Zamkowej pod Nrem 142. Kosztuje złotych 2.

2. W Xiegarni przy Uniwersytecie Wileńskim u Józefa Zawadzkiego, znajdują się następujące dzieła.

Historia literatury polskiej, czyli obraz stanu nauk w Polsce od zaprowadzenia Chrześcijaństwa aż do naszych czasów; tudzież spis dzieł wydanych przez Polaków we wszystkich oddziałach nauk, przez F. Bentkowskiego, w Warszawie 8vo tom 1wszy stronic 712, 1814. — Rub. 4. kop. 50.

Dzieła tego tom 2gi w druku, cena zaś tu wyrażona jest za oba tomy; Prenumerujący wyż wymienione dzieło, na drugi tom otrzyma bilet, za którym bezpłatnie odbierze po wydrukowaniu.

Historia powszechna przez J. M. Szreka, z nie-

mieckiego języka na polski przez X. P. Kotowskiego, przetłumaczona, potrzebnymi dodatkami pomnożona, 3 tomv 8vo w Wilnie 1813. — Rub. 1 kop. 35.

Historia Rzymska, od założenia Rzymu, do upadku cesarstwa rzymskiego na zachodzie, 8vo 2 tomy w Wilnie 1812. — Rub. 1 kop. 80.

Pan Bott przez Pigault-lebrun, z Francuskiego przez R. D. G. R. 8vo 4 tomy w Wilnie 1813 Rub. 2.

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

2 Józef Klikowicz Starosta Daulański, aby obwieścić Kredytorów zmarłego Ojca swojego Joachima Klikowicza, iż nieobeymuje żadnego Dziedzicznego po nim majątku na satysfakcyą onych pozostałą Ruchomość w lokacyi w Folwarku Szteyniszkach w Powiecie Wilkomirskim będącą zrzeka się, a chociaż W. Alexander Kirkor Lesniewski miał daną Plenipotencyą gdy z pewnych powodów oświadczaających się w Aktach Ziem. Wilko. w Maju 1814 roku przez oświadczenie oną unieczemnił, zatem i przez niniejsze o tym ma honor publiczności donieść przez Gazety. Datt 1814 miesiąca Julii 30go dnia. Józef Klikowicz. Star. Daulun. i Nieczun.

3 Po awizacyi Sądu Ziemskiego Wileńskiego, zawiadomieni Donataryuszowie w Testamentencie s. p. zesłego Biskupa Wolezackiego wyasniemi, że Testament w Kancellaryi tegoż Sądu zlikowanym został, i że W. X. Taulery Wolezacki, zowiąc onego bydź adoptowanym, za resłonych wydziałów wydać nie ma zamiaru — Sposobem prawnym szukając swojej zachwianej własności, wszystkich ludzi oną, i rozumem zaszczyconych nayspokorniej proszą, iżby się niechcieli w swoich wyznaniach, w czym ich pamięć o bytności Testamentu robionego przez zesłego Biskupa, zasięgnąć może; a szczególnie WW. Pieczętarze i ten kto był do napisania użytym, żeby przysięgą nawet, wyrokiem Sądu nakazać się mogącą zatwierdzili tę prawdę, przez jaką wszelką umarzyćby się mogła w tym względzie obojętność — Niechcąc Donataryuszowie, by ktoś przemawiając za ich stroną fałszywie, obojętał siebie zbrudzoną sumnieniem: szukają oni istotney prawdy tylko, która iesliby się w skutkach swoich przekogokolwiek wykazać mogła, prócz wdzięczności w sercach Donataryuszów ugruntować się mającey, znajdzie kaźden w własnym sumnieniu pociechę, że z nędzy wyswobodzić podobne sobie potrafi istoty — o te miłosierdzie proszą nieszczęśliwi, w liczbie których znajduje się w Lidzkim Powiecie zasiedlony, piszący te Zawiadomienie Fabian Szukiewicz z S. G. P. L.